

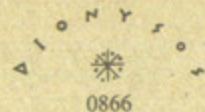
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η ΖΩΗ

ΚΑΡΕΛΛΗ

ΔΙΑΒΑΖΕΙ

ΚΑΡΕΛΛΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Η ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ ΔΙΑΒΑΖΕΙ ΚΑΡΕΛΛΗ

ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ στοιχεία βίου, το έργο

Η Ζωή Καρέλλη (πραγματικό όνομα: Χρυσούλα Αργυριάδου, το γένος Πεντζίκη) γεννήθηκε το 1901 στη Θεσσαλονίκη, όπου και ζει. Παντρεύτηκε το 1919' απέκτησε δυο γιους. Πρωτοδημοσίευσε ποιήματά της το 1937. Αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών από το 1982.

Το ποιητικό-της έργο, παρά την αργοπορημένη εκκίνηση, καλύπτει εξακόσιες τριάντα σελίδες' δώδεκα συλλογές μέσα σε τριανταπέντε χρόνια: *Πορεία, I*, 1940' *Εποχή του Θανάτου* (εκδοχές και παρατηρήσεις), 1948' *Φαντασία του Χρόνου*, 1949. *Της Μοναξιάς και της Έπαρσης*, 1951' *Χαλκογραφίες και Εικονίσματα*, 1952' *Το Πλοίο*, 1955' *Κασσάνδρα και Άλλα Ποιήματα*, 1955 (κρατικό βραβείο ποίησης)' *Παραμύθια του Κήπου*, 1955' *Αντιθέσεις*, 1957' *Ο Καθρέφτης του Μεσονυκτίου*, 1958' *Το Σταυροδρόμι* και *Ημερολόγιο*, 1955-1973' οι δυο τελευταίες συλλογές πρωτοτυπώνονται στη συγκεντρωτική έκδοση *Τα Ποιήματα* (τόμος α': 1940-1955' και β': 1955-1973), 1973: πρώτο κρατικό βραβείο ποίησης 1974.

Παράλληλα, η Ζ. Κ. δημοσίευσε σεβαστό αριθμό σύντομων δοκιμίων, μετέφρασε αρκετούς ποιητές (ιδίως Τ.Σ. Έλιοτ), έγραψε θέατρο. Στα χρόνια της εκδοτικής-της (ως προς την ποίηση) απραξίας, συγκέντρωσε μερικά δοκίμιά-της σε τρία βιβλία και εξέδωσε τέσσερα θεατρικά έργα. Δοκίμια: *Περί Αμφιβολίας*, 1958' *Το Απόλυτο στο Έργο του Κλωντέλ*, 1959' *Περιμένοντας τον Γκοντό ή το Πάθος της Αδράνειας*, 1967' επίσης, *Παρατηρήσεις*, 1982. Θεατρικά: *Ο Διάβολος και η 7η Εντολή*, 1959' *Ίκετιδες*, 1962' *Σιμωνίς Βασιλόπαις του Βυζαντίου*, 1965 (παρουσιάστηκε στο Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος κατά τα πρώτα «Δημήτρια» 1966)' *Ορέστης*, 1971 (παρουσιάστηκε στο ίδιο θέατρο το 1976).

σύντομες οδηγίες ακροάσεως

Δεν είναι τυχαίο που η Ζ. Κ. τιτλοφόρησε *Αντιθέσεις* την περιεκτικότερη ίσως ποιητική-της συλλογή. Η ποίησή-της οικοδομείται, προκλητικά αλλά και γόνιμα, πάνω σ' εκείνα που συνήθως τα σκεφτόμαστε ως «αντιτιθέμενα άκρα». Τις αντιθέσεις ακριβώς αυτές η ποίηση της Ζ.Κ. τις αποδέχεται και τις συσσωματώνει' έτσι, ώστε να φτάνει, όχι εύκολα αλλά με επιτυχία τελικά, να εκτιμά και ν' αγαπάει εξίσου πράγματα που τα θεωρούμε αντίταλα.

Σ' αυτή λοιπόν την ποίηση, μερικά από τα σημεία στήριξης — ισόροπης στήριξης, και του αναγνώστη, φυσικά — είναι τα εξής:

★ η έπαρση και η μόνωση από τη μια: η *έπαρση* *φαρμάκι αδυσώπητο, φάρμακο δυνατό* («Ψυχή, μη λησμονείς...») και *μετάλλαξη τη μοναξιά* («Απορία») από την άλλη όμως, η *αγάπη για τους ανθρώπους που*

ΠΡΩΤΗ ΟΨΗ

- α. — 10 Απριλίου 1938 (απόσπ.)
— Απορία (το IV)
(από τη συλλογή *Πορεία* 1940).
- β. — Αρρώστια
— Νεώτεροι
(από τη συλλογή *Η Εποχή του Θανάτου* 1948).
- γ. — Ερωτικό του χρόνου
— Φαντασία του εγώ
— Χαιρετισμός
— Έρωσ του χρόνου
— Εντυπώσεις
(από τη συλλογή *Φαντασία του χρόνου* 1949).
- δ. — «Ψυχή, μη λησμονείς την έπαρση...»
— Μετά τα μεσάνυχτα
(από τη συλλογή *Της Μοναξιάς και της Έπαρσης*, 1951).
- ε. — Παλίρροια
(από τη συλλογή *Το Πλοίο*, 1955).
- στ. — «Απόψε είν' ελαφρότατη...» (ποίημα 78)
— Του ανέμου (ποίηματα 23, 26, 27 και 28)
(από τη συλλογή *Ημερολόγιο*, 1973).

ΔΕΥΤΕΡΗ ΟΨΗ

- α. — Η συνοδεία των ποιητών
— Οι ουλές
— Νεότητα δύσκολων χρόνων
(από τη συλλογή *Της Μοναξιάς και της Έπαρσης* 1951).
- β. — Χρονικό
(από τη συλλογή *Κασσάνδρα και Άλλα Ποιήματα* 1955).
- γ. — Για τις αισθήσεις
— Πόθοι
— Τοιχοκωλύσεις
— Επικλήση (απόσπ.)
(από τη συλλογή *Χαλκογραφίες και Εικονίσματα*, 1952)
- δ. — Η στενή πύλη (αποσπ.)
— Μετά τον Εσπερινό
— Άγιος Αθανάσιος
— Τα εικονίσματα (το III)
(από τη συλλογή *Το Σταυροδρόμι*, 1973).

με παιδεύει (στο ίδιο), και μαζί η ανάγκη-μου να με δεχτούν στην τελετή της ζωής («Η συνοδεία των ποιητών»)

★ η επαφή με τη φύση (π.χ., «Μετά τα μεσάνυχτα»), ολοζώντανη επαφή, ηδονική, μαγική σχεδόν (που όμως αυτό που μου προσπορίζει είναι μια *παιδεία* δίκαιη: *ερωτική, θανάτου παιδεία*)' από την άλλη, ωστόσο, ούτε οι χώροι του παρελθόντος ούτε η τρέχουσα ζωή μένουν εκτός της κυριαρχίας του θανάτου: *πλούσια 'πό θάνατο η μνήμη-μου αφενός, και αφετέρου οι κινήσεις των ζωντανών γίνονται σαν από πεθαμένους* («Αρρώστια»)

★ μια έντονη όσο και περίσκιπη θρησκευτικότητα, ερωτική στο βάθος-της, όπως και η *παιδεία θανάτου* («Επικλήση», «Μετά τον Εσπερινό» κ.α.) έρχεται να συμπληρωθεί μ' έναν βαθύτατο (χριστιανικό-ορθόδοξο, θα έλεγα, με ανεπίτρεπτη ίσως τόλμη) αισθησιασμό: *Κύριε (...)/ είμαι το διεσταλμένο ροδό δίχως σεμνότητα, / είμαι ο καρπός που αποστάζει ασύστολα χυμό* («10 Απριλίου 1938»).

★ η ιστορία, βιωμένη ως το μεδούλι του ποιητικού σώματος (λ.χ. «Χρονικό», «Η στενή πύλη»), συνυπάρχει με τις περιοχές του μύθου, που την προσέγγιση-τους την εμποδίζουν οι *κινήσεις-μας, δύσκολες και βαρείες* («Του ανέμου», 23)

★ παράλληλα, προς όλα αυτά, και κυριαρχικά, αλλά προς αντίθετη κατά κάποιον τρόπο κατεύθυνση, η *ζωή* είναι τέτοια και τόση, ώστε να εγγίζει το αντίθετό-της' αυτό γίνεται σαφές, πιστεύω, στο ακόλουθο ποίημα.

* *Τόσο είναι το πάθος-μου της ζωής / που θα μπορούσα να πεθάνω // Τόσο ζω που καταλαβαίνω / πόσο πεθαίνω. // Τόση είναι η ζωή-μου / που με πεθαίνει. // Τόσο μπορώ να ζήσω / που μπορώ ν' αδιαφορήσω αν ζω. // Τόσο ζητώ να ζήσω / που δεν αντέχω να ζω.*
Τέλος, εκτός από αυτά τα ενδεικτικά και ελάχιστα, πρέπει να σημειωθεί ότι η ποίηση της Ζ.Κ. λειτουργεί ενδυναμωτικά' μας κάνει πιο γενναίους και μαζί πιο ανθρώπινους. Ας προσέξουμε, εν προκειμένω, το ποίημα *Τελείως* (μην αποπροσανατολιστούμε, όμως' τα σημεία στήριξης, όσα επισημαίνονται σ' ετούτο το ατελές σημείωμα, λειτουργούν ό λ α):

★ ΤΕΛΕΙΩΣ...

Δόσε την πάσα δύναμη / του σώματος και της ψυχής, του νου, / να ετοιμασθεί η πάσα φαντασία. / Τελείωνε τον εαυτό-σου / στην κάθε κίνησή-σου, αλογάριαστα / ξοδέψου, (...). — Για να μη φοβηθεί / το σώμα-σου την εκμηδένιση, / ζήσε την πάσα καλλονή-του, / δείξε την αρετή-του την ανθρώπινη, / τελείως...

* Το ποίημα αυτό θα συμπεριληφθεί σ' ένα μελλοντικό δεύτερο δίσκο.

Μάιος 1988, Ξ.Α. Κοκόλης

Επιλογή Κειμένων: ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ — Ξ.Α. ΚΟΚΟΛΗΣ
Οργάνωση Παραγωγής: ΝΤΟΡΑ ΡΙΖΟΥ
Παραγωγή επιμέλεια: Ξ.Α. ΚΟΚΟΛΗΣ — ΠΕΤΡΟΣ ΛΕΚΑΠΗΝΟΣ

Ηχογράφηση: ΝΙΚΟΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ
Studio «Αγροτικών» Θεσσαλονίκη
Χάραξη: G.P.I., ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ